

Nagrada Saharov

Nagrada Saharov za slobodu mišljenja, prvi put dodijeljena Nelsonu Mandeli i Anatoliju Marčenu 1988., najviše je priznanje Europske unije za rad na području ljudskih prava. Dodjeljuje se pojedincima, skupinama i organizacijama koji su iznimno doprinijeli zaštiti slobode mišljenja. Preko Nagrade Saharov i njezine Mreže dobitnika Europska unija podupire laureate ohrabrujući ih i osnažujući u borbi za njihove ciljeve.

Nagrada je dosad dodijeljena disidentima, političkim vođama, novinarima, odvjetnicima, aktivistima civilnog društva, piscima, majkama, suprugama, vođama manjina, protuterorističkoj skupini, mirovnim aktivistima, aktivistu protiv mučenja, karikaturistu, zatvorenicima savjesti koji služe dugotrajne kazne, redatelju, UN-u, pa čak i djevojčici koja se bori za pravo na obrazovanje. Njome se posebno promiču sloboda izražavanja, zaštita prava manjina, poštovanje međunarodnog zakona, razvoj demokracije i provedba vladavine prava.

Europski parlament dodjeljuje Nagradu Saharov, uz pripadajući iznos od 50 000 eura, na svečanoj plenarnoj sjednici u Strasbourgu

potkraj svake godine. Kandidate mogu predlagati svi klubovi zastupnika u Parlamentu, kao i pojedinačni zastupnici uz potporu najmanje 40 zastupnika za svakog kandidata. Kandidati se predstavljaju na zajedničkoj sjednici Odbora za vanjske poslove i razvoj i Pododbora za ljudska prava, a članovi odbora u punom sastavu glasuju za tri kandidata koji ulaze u uži izbor. Konačnog dobitnika ili dobitnike nagrade bira Konferencija predsjednika, tijelo EP-a koje vodi predsjednik i koje čine vođe svih klubova zastupnika zastupljenih u Parlamentu, što izbor laureata čini uistinu europskim izborom.

Dobitnici

- 2017. Demokratska oporba u Venezueli
- 2016. Nadia Murad i Lamija Aji Bašar
- 2015. Raif Badawi
- 2014. Denis Mukwege
- 2013. Malala Jusafzaj
- 2012. Nasrin Sotoudeh i Jafar Panahi
- 2011. Arapsko proljeće (Mohamed Bouazizi, Ali Ferzat, Asmaa Mahfouz, Ahmed El Senussi i Razan Zaitouneh)
- 2010. Guillermo Fariñas
- 2009. Memorial (Oleg Orlov, Sergej Kovaljev i Ljudmila Aleksejeva u ime Memoriala i ostalih zaštitnika ljudskih prava u Rusiji)
- 2008. Hu Jia
- 2007. Salih Mahmoud Mohamed Osman
- 2006. Aliaksandr Milinkevič
- 2005. Dame u bijelom (*Damas de Blanco*), Hauwa Ibrahim, Reporteri bez granica
- 2004. Udruženje bjeloruskih novinara
- 2003. Glavni tajnik UN-a Kofi Annan i svi zaposlenici Ujedinjenih naroda
- 2002. Oswaldo José Payá Sardiñas
- 2001. Izzat Ghazzawi, Nurit Peled-Elhanan, Dom Zacarias Kamwenho
- 2000. organizacija ;*BASTA YA!*
- 1999. Xanana Gusmão
- 1998. Ibrahim Rugova
- 1997. Salima Ghezali
- 1996. Wei Jingsheng
- 1995. Lejla Zana
- 1994. Taslima Nasreen
- 1993. *Oslobođenje*
- 1992. Majke sa Svibanjskog trga (*Las Madres de Plaza de Mayo*)
- 1991. Adem Demaçi
- 1990. Aung San Suu Kyi
- 1989. Aleksander Dubček
- 1988. Nelson Rolihlahla Mandela, Anatolij Marčenko (posthumno)

Demokratska oporba

u **Venezueli**

dobitnik Nagrade Saharov za 2017.

Od 1988. Europski parlament dodjeljuje nagradu Saharov za slobodu mišljenja pojedincima i organizacijama koji su iznimno doprinijeli borbi za ljudska prava.

Demokratska oporba u Venezueli

Nacionalna skupština (Julio Borges) i svi politički zatvorenici kako ih navodi organizacija *Foro Penal Venezolano*, a predstavljaju ih Leopoldo López, Antonio Ledezma, Daniel Ceballos, Yon Goicoechea, Lorent Saleh, Alfredo Ramos i Andrea González

Zadnjih nekoliko godina Venezuela se nalazi u političkoj krizi. Vladajuća stranka sustavno ograničava vladavinu prava i ustavnog poretka, a Vrhovni sud je u ožujku 2017. demokratski izabranoj Nacionalnoj skupštini oduzeo zakonodavnu ovlast. Predsjednik Nacionalne skupštine Julio Borges opisao je stanje u Venezueli ovim riječima: „U Venezueli nije riječ samo o političkom sukobu. Riječ je o iznimno važnom egzistencijalnom sukobu utemeljenom na vrijednostima.“

U međuvremenu je broj političkih zatvorenika porastao na više od šest stotina, kako se navodi u najnovijem izvješću istaknute venezuelske organizacije za borbu za ljudska prava *Foro Penal Venezolano* (Venezuelski kazneni forum), koja daje besplatnu pravnu pomoć osobama s ograničenim ekonomskim sredstvima za koje se pretpostavlja da su tijekom prosvjeda bile žrtvama proizvoljnog oduzimanja slobode, mučenja ili napada. Među političkim su zatvorenicima i istaknuti oporbeni čelnici – Leopoldo López, Antonio Ledezma, Daniel Ceballos, Yon Goicoechea, Lorent Saleh, Alfredo Ramos i Andrea González.

Pošto je venezuelskom oporbenom čelniku Leopoldu Lópezu, nakon više od tri godine provedene u zatvoru, u srpnju odobren kućni pritvor, u kolovozu 2017. ponovno je prebačen u zatvor. Od 2015. u kućnom se pritvoru nalazi još jedan istaknuti oporbeni političar i bivši gradonačelnik Caracasa, Antonio Ladesma, a u zatvoru su i bivši načelnik okruga Iribarren Alfredo Ramos i bivši načelnik okruga San Cristobal Daniel Ceballos te aktivist studentskog pokreta Lorent Saleh. Među političkim je zatvorenicima i dvoje španjolskih državljana – Andrea Gonzalez i Yon Goicoechea.

Od početka ove godine ubijeno je više od 130 pripadnika oporbe, a proizvoljno je zatvoreno više od 500.

Andrej Saharov

Andrej Saharov (1921.–1989.) bio je cijenjeni fizičar, aktivist za ljudska prava, disident i zagovornik reformi u SSSR-u. Poznat kao pionir nuklearne fizike i tvorac sovjetske hidrogenske bombe, Saharov je s 32 godine postao punopravni član Sovjetske akademije znanosti. Krajem 50-ih godina 20. stoljeća počeo je sve više razmišljati o posljedicama nuklearnih pokusa te političkim i moralnim posljedicama svojeg rada, koji je mogao prouzročiti smrt ogromnog broja ljudi. Tijekom 60-ih godina 20. stoljeća počeo je kritizirati utrku u nuklearnom naoružanju zbog čega mu je bio zabranjen rad na strogo povjerljivim vojnim projektima te su mu oduzete povlastice.

Godine 1970. postao je jedan od suosnivača Odbora za ljudska prava u SSSR-u te se počeo zalagati za zaštitu ljudskih prava i žrtava političkih suđenja. Godine 1972. oženio se Jelenom Bonner, također aktivisticom za ljudska prava. Unatoč sve većem pritisku vlade, Saharov nije samo zahtijevao oslobođenje disidenata u svojoj zemlji, već

je postao jedan od najodvažnijih kritičara sovjetskog režima i simbol borbe protiv uskraćivanja temeljnih prava. Riječima Odbora za Nobelovu nagradu, koji mu je 1975. dodijelio Nagradu za mir, Saharov je bio „glasnogovornik savjesti čovječanstva“. Nije mu bilo dopušteno osobno primiti Nobelovu nagradu, ali ni represija ni progon nisu mogli slomiti njegov otpor.

Andrej Saharov prognan je 1980. u zatvoreni grad Gorki nakon što je javno prosvjedovao protiv sovjetske vojne intervencije u Afganistanu 1979. U progonstvu je živio pod strogim nadzorom policije. U znak priznanja za njegovu cjeloživotnu predanost ljudskim pravima, Europski parlament ustanovio je 1988. nagradu nazvanu po njemu. Riječima Jeana-Francoisa Deniaua, pokretača te inicijative, Saharov je bio „europski građanin koji utjelovljuje slobodu mišljenja i izražavanja i koji se zbog svojih uvjerenja i savjesti odlučio odreći svih materijalnih povlastica i počasti koje su mu bile na raspolaganju“.

Andrej Saharov sa suprugom Jelenom Bonner
© Yury Rost

Slika na naslovnici
© EU 2017 - EP/AP Images/Ariana Cubillos

Print:
ISBN 978-92-846-1890-3
doi:10.2861/972671
QA-06-17-130-HR-C

PDF:
ISBN 978-92-846-1866-8
doi:10.2861/806412
QA-06-17-130-HR-N

europarl.europa.eu/sakharov
#Saharov